

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . . . 3 . . . .
 Negyed évre . . . . 1 . . . 50 .
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 olesón köztünk. — Kinestári bé-
 lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamlások intézendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

Gróf Apponyi Albert és a magyar demokrácia.

Somogy, november 17.

Soha sem kételkedtünk azon, hogy gróf Apponyi Albert minden áramlatok alkalmával képes egy-egy nagy beszédet mondani.

Elismerjük, hogy őt jól nevelték, — kifejlesztették benne a szolás művészetét, gazdagították ismereteit, — de nem adták meg neki az elvek keresztül vitelére szükséges erélyt, az értelem és érzelem harmoniáját, a lelkesülés és a tett egyesülését.

Valóban átka a nagy embereknek, hogy unnt a színész tapsokra vágyanak, s igyekeznek a közönség izléséhez alkalmazkodni.

Meglehet, hogy ha gróf Apponyi Albert egy magasabb értelmi színvonalon álló képviselőtestület tagja volna, mint a milyen a magyar képviselőház nagyobb része, — a hol az érvek, a gondolatok tömörsége és mélysége gyakorolna hatást, és nem a szónok organuma és nyelvezetének virágos szólamai, hogy akkor gróf Apponyi Albert nemcsak nagy szónoki sikerekre, hanem az államférfiúi cselekvésekre is törekednék, vagy nem lenne oly ünnepezt szónok, mint nálunk, de talán realisabb politikussá és államférfiúvá fejlődött volna.

De hát mi nálunk a frázisok és a jó szónoki organum nagy hatást gyakorolnak s az értelem gondolkodó erejét háttérbe szorítja az érzelem lobbán-konyása, és ott, hol az értelem rest, legtevékenyebben működnek a kezek tapsra.

Bármennyire tiszteljük gróf Apponyi Albert egyéniségét s jellemének becsüle-tességét, fájó lélekkel szemléljük s el nem hallgathatjuk, hogy gróf Apponyi Albert eddigi szereplése se a dinasztikus, se a magyar nemzeti, se a szabadelvű-ség, se a demokrácia ügyének előnyére nem szolgált.

A pályája kezdetén konzervatív ifjú gróf Apponyi Albert eljutott a szélsőbal-oldal mesgyéjéig.

De legfényesebb, leghazafiasabb szó-noklatai nyomában is ott kullogott az ultramontanizmus és mint a mithoszi sárkányfogakkal, úgy keltek ki agitáció-nalis működéséből a rekáció páncélos kö-zépkori lovagjai.

A görög világ fátuma mintha most is uralkodnék az ő politikai pályáján.

A kassai felvonulásánál nem a ma-gyar nép, hanem a konzervatív arisztok-rácia és a felvidéki gentry illiberális elemei kísérték.

Nem volt ott vele a magyar nép egészséges szelleme, azon magyar népé, mely vívta a szabadságharcokat, mely kemény nyakát se Bécs, se Róma igá-jába hajtani soha se akarta.

Pártja kiválóbb elemei konzervatív arisztokratákból, uradalmi ügyvédekből s a néppárttal rokonszenvező elemekből került ki.

És midőn gróf Apponyi Albert fen-nen hirdette a nemzeti párt feléledését, egy kárhóztató szava se volt a leglel-ketlenebb fegyverekkel hercoló néppárt ellen.

A felekezeti agitációt még gróf Sza-páry is határozottan elítélte.

Gróf Apponyi Albert tán akarta ellen, tán végzetének nyomása alatt mind-inkább távolodik a dinasztikus érdekek-től, de soha se jut el a magyar demok-rácia ügyének felkarolására.

Ebben tán pártjának mérvadó ele-meit is gátolják.

Gyöngyösi felséges urunk és királyunk által is oly gonddal örzött kiegyezkedési alapot, de a függetlenségi pártnak se használ, mert ő csak az Ugron--Polonyi-féle ultramontán szélsőbaloldalnak válik javára, s ezek rokonszenvét bírja, — de hogy ezek elvei mellett miként lehetne független és szabad magyar hazát alkotni, azt elképzelni se lehet.

De talán akaratlanul is fog használni jövőben a magyar demokráciának, ha ilyen van.

És ez abban fog nyilatkozni, hogy gróf Apponyi politikai szereplése a leg-magasabb körökben is megérleli azon meggyőződést, hogy a trónnak nem any-nyira az arisztokrácia, mint a nemzet zöme a támasza és ereje, hogy az arisztokrácia nálunk éppugy, mint minden nemzetnél saját kaszterdekeit tartja szem előtt, hogy már is sok történet egyesek előnyére és a nemzet milliói hátrányára ugy az adózási ügy terén, mint egyéb törvénykezési és kormányzati intézmé-nyek által.

Az alkotmányos monarchiákat Európa legtöbb államában az oligarchia ellenében a közép- és polgári osztály alapította meg.

És végre ha a magyar nemzet zö-mét a művelt népek demokratikus eszmái áthatották, ha a modern demokrácia iránt a művelt középosztály és a ma-gyar nép érzékellen, ugy mind erőseb-ben fog megnyilatkozni a magyar de-mokrácia is, s kormánytól és törvényho-zástól érdekei figyelembe vételét fogja követelni és ehhez joga van, mert a ma-gyar demokrácia, mely dinasztikus és hazafias egyaránt, nem tűrheti tovább,

hogy reakcionárius arisztokraták vagy rejtelmes és sejtelmes politikai alakok eszköze legyen.

Andorka Gyula.

Az ev. reform. egyetemes konvent ülései.

— Az „Őrálló” saját tudósítójától. —

Első nap.

Budapest, 1895. nov 21.

Egyházunk egyetemes konventje f. hó 21-én gyült egybe Kun Bertalan egyházi és Tisza Kálmán világi elnökeite alatt, hogy Kolo-zsvártt felbeszakadt tárgyalásait folytassa. Kun Bertalan buzgó imája után Tisza Kálmán meleg szavakban emlékezett meg néhai Pap Gábor dunántúli püspökről, s érintvén a kon-vent előző tárgyalásait, az ülést megnyitotta.

A tagok igazolása után tárgyalattat az — „Országos lelkészi gyámegylet” alapszabály-tervezete. Előadó Széll Kálmán elsöben is az egyházkerületek nyilatkozatait ismerteti. Az er-délyi és a dunántúli kerületek az eredeti ter-vezetet elfogadják, míg a többi módosításokat kíván. mejyek a következőkben foglalhatók össze: a kötelező tagság terjesztessék ki a fegyintézeti lelkészekre és a lelkészi jelleggel bíró vallásánárookra. A hivatalától elmozdított lelkész neje és gyermekei özvegyeknek és ár-váknak tekintessenek. Mindenki egyenlő se-gélyben részesüljön. Az egyletbe való belépés-től számítandó öt év előtt elhalt lelkésznek öz-vegyei csak azon esetben részesüljenek se-gélyben, ha a hátralékos tagdíjat lefizetik, s végül a kezelő bizottság száma háromról ötre egészítettessék ki.

Az egyes kerületek nyilatkozatainak ily összefoglalása után előadó beérjeszti a bizott-ság javaslatát: az egyletbe a theol. rendes és a lelkészi jelleggel bíró vallásánárok permisz-syve vétessenek fel. Azonlelkészi özvegyek és árvák, kiknek férje, illetőleg atyja hivataláról lemond vagy bíróságilag elmozdítottatik, segély-ben nem részesítendők. A segély, tekintet nél-kül a befizetés nagyságára, legyen egyenlő. Az elhalt lelkész tagsági illetékéből esetleg hi-ányzó összeg özvegye vagy árváinak segélyéből két év alatt levonandó. Továbbá: az ere-deti tervezet VII. és VIII. szakasza teljesen, a IX. két első pontja töröltessék, a többi mint VII. szakasz maradjon. A segélyjogosultság az esperes felirata folytán a végrehajtó bizottság által állapittassék meg. Segélyben csak ev. ref. lelkész özvegye és árvái részesülnek. A segé-lyezés megszűnik: ha az özvegy férjhez megy vagy vallását elhagyja s természetesen, ha meghal. Az árvákra vonatkozólag: a fiuknál 20, leányoknál 18 éves korban, férjhezmenés esetében előbb. Testi fogyatkozás esetében a segély mindaddig kiadandó az árváknak, míg vallásukat el nem hagyják.

Ezen bizottsági javaslat meghallgatása után a konvent részletes tárgyalás alá vette az alapszabály-tervezetet, mely az egyházkerüle-tek és a bizottság által ajánlott módosításokkal hosszabb-rövidebb vitatkozások után elfogad-tatott.

Az intézet vagyonának a bizottság által szövegezett kezelési szabályzata, valamint Tisza Kálmán azon indítványa, hogy a végrehajtó bizottság a konvent megbízásából járjon utána,

hogyan a pesti hazai első takarékpénztár és a földhitelintézet közül melyik vállalja el előnyösebb feltételek mellett az egyleti vagyon kezelését, vita nélkül elfogadtatott. — Kimondatott továbbá, hogy az „Egyetemes ev. reform. lelkesítő özvegy-árva gyámintézet” 1896. január 1-ével életbe lép, s ezzel együtt az előleges intézkedések megtételével a végrehajtó bizottság bízott meg.

Ezekben a gyámintézetre vonatkozó tárgyalás befejeztetvén, Fejes Istvánnak a lelkesítő kar nevében a világiakhoz, különösen Tisza Kálmánhoz intézett elismerő szavai, s Tisza válasza után a gyűlés bezárattott.

Második nap.

Budapest, nov. 22.

Elnökök: Kun Bertalan és Tisza Kálmán.

Napirend előtt Kun Bertalan mint egyházi elnök az egyetemes konvent nevében meleg szavakkal üdvözli a jelenlevő agg pátriárchát, Kiss Áron tiszántúli püspököt, születésének 80-ik évfordulója alkalmából, ki mélyen meghatva mond köszönetet az üdvözítő szavakért.

Az első gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után tárgyalatott a barsi esperes választás ügyében beadott fellebbezés. A konvent a fellebbezést rövid tárgyalás után elintézetlenül visszaküldi azon határozattal, hogy mivel az esperes választás felülvizsgálását az egyházi törvény a közigazgatási bíróság hatáskörének közvonalozásánál nem említi, különösen pedig mivel az egyház törvények 50. §-a világosan megmondja, hogy a fel nem sorolt ügyek az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe tartoznak.

A gyámintézet állandó bizottságába Szász Károly, Hegedűs Sándor, Molnár Béla és Petri Elek választottak; utóbbinak mint előadónak 300 frt tiszteletdíj és 100 frt irodai általános szavaztatott meg.

Tárgyalatott ezután mint a gyűlés tulajdonképeni főtárgya, a lelkesítőknél adandó utasítás az egyházpoltikai törvények szentesítése és életbelépeése folytán előállott új viszonyokkal szemben.

Szabó János békés-bánati esperes mint a bizottság előadja ismerteti ennek javaslatát, mit Beöthy Zsigmond elfogadásra ajánlott. A konvent azonban némi módosításokat eszközölt a bizottság javaslatán. Nevezetesen: Tisza Kálmán indítványára többek hozzászólása után kimondatott, hogy az egyszerű előleges egyházi kihirdetés csak a felek óhajta és a

polgári anyakönyvvezető által eszközölt szabályszerű hirdetés igazolása mellett történjék. Azon esetben pedig, ha a polgárilag már megeskett felek csak idő multával kívánának egyházi esketést, gr. Dégenfeld József és br. Vay Béla ellenzésével szemben a konvent ismét Tisza Kálmán módosítását fogadta el, kimondván, hogy a felek óhajta az egyházi esketés utólagos bejelentés esetében is teljesítendő, még pedig Széll Kálmán elfogadott indítványa értelmében bármely időben.

A polgárilag ki nem hirdetett feleknek egyházi kihirdetéséről szóló szakasz Tisza Kálmán indítványára töröltetett.

Hosszas vitát provokált a gyermekek válásáról szóló szakasz tárgyalása. Végül gr. Dégenfeld, br. Vay, Szász Károly, Beöthy Zsigmond, Körmendy Sándor és Vályi Lajos felszólalásai után a konvent szavazás útján Szász Karolynak a szakaszt részletezni kívánó módosítványával szemben gr. Dégenfeld módosítását fogadta el, hogy t. i. a gyermekek válására nézve egyháznak érdekei minél nagyobb mértékben biztosítottassanak. Kimondatott továbbá Széll Kálmán ajánlatára, hogy az egyházunkra nézve sérelmes szerződések az egyházmegyei hatóságnak bejelentendők, s jegyzőkönyvbe foglalandók. A lelkesítő esetéről tekintse be a polgári anyakönyvet.

Az egyházi anyakönyvekről szóló szakasz változtatás nélkül elfogadtatott. Élénkebb lett a vita a stóla kérdésénél. Gr. Dégenfeld és Körmendy Sándor a stóla kötelező volta mellett foglaltak állást, de a konvent Tisza Kálmán indítványára kimondta, hogy a stóla kötelezettsége fenntartatik, de annak esetleges megtagadása nem vonhatja maga után az egyházi funkció megtagadását. A kerületek pedig felhivatnak a kebelökben levő egyházak stóla veszteségének 10 évre terjedő átlagos megállapítására a jövő évi konvent elé való felterjesztetés céljából.

Az egyházi békeltetéséről szóló szakasz elfogadtatott változtatás nélkül, míg az „egyházi családkönyvek” kérdésének befejezéséül a konvent br. Vay álláspontjára helyezkedett, elhatározván, hogy a családkönyvek kötelező vagy nem kötelező volta a bizottság idevonatkozó részletes javaslatának bemutatásáig nem mondatik ki, úgy hogy e kérdés eldöntése a jövő évi konvent feladatai közé fog tartozni.

Az „Utasítás” tárgyalása így befejeztetvén, annak a konvent által elfogadott alakban való összeállításával és nyomda alá rendezésével Tóth Sámuel konventi jegyző és Szabó

János mint előadó bizattak meg. Ezzel az ülés bezárattott.

Harmadik nap.

Budapest, 1895. nov. 23.

A harmadik napra kitűzött iskolaügyi bizottság jelentésének egyhangú elfogadása után bizottsági ajánlat alapján megválasztottak az egyetemes tanügyi bizottságba tagokul: Szász Károly, Baksay Sándor, H. Kiss Kálmán, Molnár Sándor, Vályi Lajos, Czike Lajos, dr. Horváth József, Szekeres Mihály, Szász Domokos, Parádi Kálmán, Kenessey Béla, Váró Ferencz, Fejes István, Mitrovics Gyula, Kérészi Barna, Radácsi György, György Endre, Tóth Sámuel, Joó István és Kiss Albert.

A konvent ezután néhány jelentékeletlenebb ügy tárgyalásával, Tisza Kálmán zárószavai és Kun Bertalan gyönyörű imája után befejeződött.

Az utasítás most van sajtó alatt.

M. J.

Egyházi élet.

A new-yorki és mount-carmeli magyar ref. missiori egyházak megalakulása.

(Az „Órállo” eredeti közleménye.)

Az amerikai magyar reformátusok helyzetének s vallásos mozgalmának a megismerése nem lehet közönyös a magyar honi reformátusokra nézve, nem, mert az Egyesült-Államokban több mint 15 ezer református él s ha nem egyébrét, de azért már megérdemelnek egy kis figyelmet, hogy évek hosszú során át vezér nélkül megtartották őseik vallását itt, hol gomba módra szaporodnak és teremnek a vallások. Azért, ha mi ezentul gyakrabban adunk hírt az új világban élő hitsorsosainkról, az ne tűnjék fel senkinek, mert épen azt akarjuk elérni, hogy végre-valahára az anyaegyház vegye kezébe az ügyet, s legalább némi részben segítse az amerikai *Reformed Church-ot* magasztos hivatásának betöltésében. Egyszer valamikor, előbb vagy utóbb tisztába kell azzal jönnünk, hogy a felvidék lakossága mindinkább nagyobb számban fog kivándorolni, s ha másként nem lehet, az egyház szolgáltnak kell őket megtartani vallásuk és hazájuk szeretetében. A róm. kath. és görög katholikus egyházak már régebben felismerték ezt a szükségletet, s úgy hogy most már jól szervezett és rendezett egyházaik vannak. Csak mi élünk szegényül és elhanyagolva s a kezdetnek is a legelső fokán állva. Lutheránus testvéreink is jobban állanak,

nyöket, melyek a humán nevelés által nyerhetők.

Emberré képezni a szó legigazibb és legnemesebb értelmében; vallásos, jellemes embert, azzal az önzetlen érzéssel, azzal a fenkölt gondolkozással, mely — az írás szavai szerint — nemcsak a maga hasznát, hanem másét is nézi. — embert, a ki ezer küzdelmek, millió érdekek keresztüztüében soha meg nem tántorodik s lelkeinek egyensúlyát el nem veszíti, ily embert képezni nem pusztán ténybeli ismeretekkel, hanem az ismeretekből elvonható tartalmas, magasztos eszmékkel lehet. — Mi más pedig a középiskola feladata, mint a becsületes emberré nevelés! Inkább kevesebb ismeret, de igaz emberség, stréberség, szelhámmosság nélkül. Régi példaszó: Egy marok becsületesség fölér egy kéve tudományval. Ott van egészséges élet, a hol emberek és nem ismeretbábok laknak.

A gyermek emberré nevelésének századok óta leghathatósabb eszköze a *költészet örökszép termékei*. Ezek a legszubbisabb, legideálisabb motívumok, melyek a szív-, kedély- és elmefejlesztésnél közrehatnak. — A tulzó realisták vagy a világi érdekek szerint való oktatás tanítómesterei az efféle állítást rendszeren megmosolyogják és kedvtelve szeretik a költészetet a rég letűnt idők lomtárába helyezni. Kétszáz esztendeje legalább is, — ugymond — hogy az utolsó Muzsa elhagyta e földet, mely egy óriási műhelylyé változott át, s melyen a modern kor vívmányai, a temérdek gépek zakatolásai miatt nem volt többé sem

nyugodt, sem bátorságos lakása. — Azóta nincs rá szükség, sőt rá sem ér az ember holmi poetikus hiábavalóságokra. — Miként lehetne hát a költészet a nevelés hathatós eszköze?

Bizonyára nem a reáلتudományok jelesebb képviselői gondolkoznak és beszélnek így, de hát valamely tudomány igazán jeles képviselői rendszeren kevés számmal vannak, a nagy többség, — a középszerűség színvonalán is alól marad. Ezek köznapi vagy talán találókban szürke elméleteiket beviszik az iskolába, az életbe, mi által nemcsak a költészet, hanem az egész irodalom iránti érzék megsemmisítésén munkálkodnak. — Pedig üresebb szívet és lelket annál még képzelni sem lehet, melyből kihalt az irodalom iránti meleg érdeklődés.

A *humanisztikai iskolázás* már épen az *irodalmi tanulmányon* alapszik és mindenha a leglelkesebben karolta fel a költészetet. — Volt rá oka. Főként két jogcimen vette méltó pártfogásába. Egyik a költészetnek *soknemű becsét illeti*, másik a *gyermeki lélek mély megfigyelésére vonatkozik*.

Költőnek lenni magasztos hivatás. — Ő az égi ihlet leteteményese, a vallás őre, az emberek tanítója, az örök érvényű isteni eszmék hirdetője. Minden ember lelkében megvannak, ha másként nem, sejtelemyszerűleg emez eszmék, de hangot, formát egyedül a költő tud nekik adni. Ő, a hogy a latin nevezi *va-tes*, látnok, próféta, a ki látja, érzi, megfejtja a természetben mutatkozó titkos jeleket és tüneményeket. Ebben áll a költészet nagyszerűsége.

(Folyt. köv.)

T Á R C A.

A költészet nevelő hatása.

— Irta: S. Szabó József. —

Korunk törekvése az anyagi érdekekre irányul. Minden dolgot csak akkor és csak annyira becsül, a mikor és a mennyire abból hasznot húzhat. — Ez a realitás tulhajtása jelentkezik az élet mindennemű magán- és közviszonyaiban. — Erősen kopogtat az iskolák ajtaján is. S mert az iskola a kortól és élettől el nem szakadhat, ellenkezőleg a korhoz és az életre kell embereket nevelnie, a kor törekvéseit figyelmen kívül nem hagyhatja.

Ez a figyelem választotta a régi középiskolákat két részre. Egyfelől áll a *gimnázium*, a humánus nevelés tüzhelye; másfelől a *reáliskola*, az anyagi oktatás palaestrája. — Jól van-e így — nem célozom kutatni. De utalom az érdeklődőket azokra az anketékre, melyek egy újraszervezendő, egységes középiskola érdekében a legközelebbi multban tartattak. — Előkelő természettudósok (König Gyula), tehát a realizmusnak ex professo emberei, nyilvánították a mostani kettős irányu középiskolai nevelést tarthatatlannak és szokatlan lelkesedéssel hirdették, hogy vissza kell térni az idealizmus forrásaihoz, mert nincs az a reális ismeret és ninesen annyi reális ismeret, a mi és a mennyi képes volna megszerezni mindazokat az elő-

mert ők már régebben foglalkoznak ez ügyvel. Ebben az évben már hatalmas lendületet vett a mi ügyünk is. A reformed church egyszerre három missziói egyház megalapítását mondotta ki s ez egyházak ma már hivatalosan el vannak ismerve, mivel lelkészeik (a new-yorki és mount-carmeli) e hó 5-én és 6-án az amerikai egyházi törvények értelmében az illető klasszikus kiküldött lelkészeinek jelenlétében fel is szenteltettek.

Mi, Demeter kollegával szept. 15-én reggel érkezünk New-Yorkba. Teljesen kezdetén az életnek; idegen országban, idegen népek között, a kiknek nyetvét nem tudjuk; szokásait nem ismerjük, szemben egy óriási feladattal, — egy farsztó, testet és lelket kimerítő utazás után, — bizony remegett szívünk, mikor a világáros minden képzelmét felülmúló kikötőjében partra szállottunk. Senki nem várt, senki nem üdvözölt az új hazában, de végre is szerencsésen feltaláltuk azt az embert, a kinek buzgósága sokat segített a new-yorki ref. összehozásán. Öröm, nagy öröm volt az, mikor először hallottunk magyar szót, először éreztük a magyar vendégszeretetet idegen földön.

Egy heti pihenés után szept. 22-én foglalta el hivatalát Demeter kollegánk, Ferenczy Ferenc, Dókus Gábor és az én jelenlétémben. Szinte féltünk ettől a naptól, mert ettől függött, hogy New-Yorkban hatalmas vára épüljön Sionnak; hogy New-York hiveinek buzgósága, szellemi intelligenciája által példányképe legyen a magyar ref. egyházaknak. De hiába féltünk. A negyedik utcai „Hope Chapel” templomban szép számmal jelentek meg a hívők új lelkészük első prédikálásának meghallgatására. Könyvre fakasztó jelenet volt az, mint égfelé szállt a szép ének: „Im bejöttünk nagy örömmel.” Olyan volt ez, mint egy sóhaj, a melyben benne van az öröm, benne van a bánat. . . Nem volt és nincs okunk félni, mert hisszük, hogy a new-yorkiakban nem esalódunk s központta fog lenni, a minék előre elszántuk. . .

A mount-carmeli egyház szervezésével nem sok bajom volt. Mig New-Yorkban a szervezkedés munkálatai sok időt vetek igénybe, addig ebben a kis, szép fekvésű és egészséges bányavárosban, zempléni és ungi tótajku atyánkfiai már 1888-ban megtették az első lépést a szervezkedésre s lutheránus atyánkfiaival egyetértve felépíték az Urnak házáat s valami kevés tőkét is teremtettek. A szervezés csupán annyiból állott, hogy hivatalosan publikálni kellett az egyház megalakulását s az egyházi adózás mértékét megállapítani. Hogy ez itt így van, az *Durovesik* Pál gondnoknak köszönhető, a ki évenként egy- vagy két ízben lelkipásztort is hivatott, hogy hallják az Urnak ígését. Október 6-án szóltam először hozzájuk saját nyelvükön az Urnak házában. De ezt a napot nem fogom elfelejteni soha, mert ez arról tett bizonyosságot, hogy az igaz hit szikla-szilárd. Ime ezek az emberek 14, 15 éve vannak már Amerikában, s a helyett, hogy elfelejtenék őseik hitét, itt önkéntes adót vesznek magukra, hogy saját nyelvükön adhassanak hálát az Istennek. . . Sokat lehet ebből otthon tanulni, a hol sok helyen a csekélyke fizetést rostaaljból fizetik ki. Sokat lehet ezektől az egyszerű szénbányászoktól tanulni, a kik havonta 75 cent fizetnek az egyházi adóba s egy éven 9 dollárt, a mi körülbelül 23 forint 50 kr. Pedig itt sinés ám Eldorado. Nehéz munkával keresik itt a pénzt. Életük minden órában, minden percen veszélyben van! Talán épen azért ily buzgók, ily vallásosak. Nem kell azt gondolni, hogy itt terem a pénz. — Itt munkások vagyunk mindnyájan s csak a jó munkás méltó a maga bérére.

1895. október 6-ától tehát minden vasárnap hat helyen zeng magyar ének; hat helyen száll magyar fohász, forró ima az ég Urához ebben a rengeteg világrészben is. Lassan-lassan mindjobban megszokjuk az itteni viszonyokat s a mi vigasztalást ad, ha csendes estén kis szobánkban elmerengve ülünk, s képzeletünk szárnyain visszazállunk szereteteinkhez, vigasztalást ad az a tudat, hogy hivatásunk között nem vagyunk idegenben s hogy hazánk és egyházunk javára munkálkodunk itt is, a mint munkálkodtunk volna odahaza. Ez a feladat most már annyival könnyebben megvalósítható, mert e hó 5-én megkaptuk a hivatalos felvételről

szóló bizonyítványt is s épen úgy felszenteltünk, mint odahaza. Csak hogy itt egyszerűbb, de lényegében ugyanaz a szertartás, mint nálunk. A szentelést gyülekezeti istentisztelet előzi meg s ezzel összeköttetésben tartatik a szertartás. Itt Mount-Carmelben Ferenczy kollegánk volt a szertartást végrehajtó lelkész s a Susquehanna klasszis jelenlévő lelkészei csak a kézrátételben vettek részt. — Legelőször felhivatik a gyülekezet, hogy nincs-e valami kifogása a felszentelendő ellen s nem tud-e valaki oly kánonjogi akadályt, a mely miatt az illető nem volna felszentelhető; majd a felszentelendőhöz intéz a felszentelő buzditó beszédet s figyelmezteti őt kötelességeire; aztán az illető nyíltan hitvallást tesz ez egyház tanairól, — a mely után letérdel s kézrátétellel felavattatik. A szertartást ima és gyülekezeti éneklés zárja be.

Egyszer, a mikor Ujhelyen volt a pap-szentelés, éreztém azt az érzelmeket, a melyet mostan érezek, a mikor ott térdeltem az Ur asztala előtt, fejemen a már idősebb lelkészek keze; szívemben nagy és magasztos elhatározások; szememben az öröm könye, hogy megadta érne Istenem azt, a miért egész életemen át küzdöttem; a mi gyermekkoromnak álma, ifju koromnak reménye volt. . .

Kalassay Sándor
magy. ref. misszionárius.

A dunántúli ref. egyh. kerület már említettük rendkívül közgyűlésében, a Tisza K. főgondnok indítványára az elhunyt Pap G. püspök özvegye részére megszavazott 1000 frt kegydíjon kívül — Vályi Lajos egyh. ker. főjegyző és h. püspök indítványára a N. Pap Gábor püspök iránti kegyelettel azzal is emelte, hogy a kerület minden egyházában, hol azt még meg nem tartották volna, gyász-istentisztelet tartását rendelte el. A szavazatok beadását legtovább január 10-re határozta meg — a főgondnokhoz Budapestre, a hol és a mikor a szavazatok felbontatnak azon bizottság által, mely evégett a főgondnok elnöklete alatt *Eötvös K., Molnár B. ügyvéd, Dózsa J., Tatai Imre, Juhász P. és Vörös E.* tagokból kiküldetett. Nétalan első szavazás eredményre nem vezetne: — a folytatandó szavazásnak is be kell végeztetnie jövő év március haváig — amikor rendes közgyűlés leend.

A kolozsvári ref. theol. fakultás internátusának mintájára, melybe tudvalevőleg tanári pályájára készülő prot. ifjak is — 80 frt tanévre szóló mérsékelt díjért felvétettek: a „Prot. E. és Isk. Lap” Budapestben is felállítandó internátus eszméjét veti fel; de itt már református és luth. protestánsok egyesült részvéte és erejével. A „Debreceni Prot. Lap” is üdvözli az eszmét, melyet életrevalónak is lát mindaddig, „mig a prot. egyetem eszméje valamikor tettet ölt.”

Az erdődi minden magyar protestáns embert érdeklő újra feleledő s vajha minél előbb anyaegyházzá erősödhető ref. fiók egyház temploma számára gyűlnek a kegyadományok. Ne is felejtkezzék el egy protestáns se, hogy a hajdani erdődi egyház a magyar protestántizmusnak bölcsője volt; hogy 350 évvel ezelőtt ott tartották az első prot. zsinatot, hol most a felekezeti elfogultságból kiűzött magyar protestánsok helyére telepített különben jóindulatu és hacsak néppárti befolyás meg nem vesztesgeti, törvénytisztelő s magyar érzésű róm. kath. svábok között a ref. egyház még mint jövevény csak tengődik, de fejlődni akar; s oly főgondnok mint Virágh M. jbiró kezesség is arra, hogy magasabb fejlődést ér el. Oszza meg a keresztyén részvét a buzgó főgondnokkal s hü segítő társa a szatmárhegyi lelkészszel az egyházi és nemzeti tekintetből egyiránt fontos újjászűtő munkát, vagyis támogassa nagy vállalatukban.

Tanügy.

Pánszlavizmus és nőnevelés a dunán-inneni ág. ev. egyházkerületben összeütközésbe jött s a pánszlávok összeférhetlenné tartják. A dunáninenni kerület **felső leányiskolája** helyül **Modort** szemelte ki, hol a tót és német ajku egyházak kezelése alatt álló volt gymnasium épülete és egyéb vagyona e célra

fel lett ajánlva. Most azonban a tótajku egyházköztség legutóbb tartott közgyűlésen határozta: „Minthogy a zsinati törvények következtében kerületünk alakja és aránya egészen megváltozott, az új kerülettel szemben a közgyűlés előbbi határozatát (melynek értelmében bozzájárult a fetső leányiskola felállításához) érvénytelennek nyilvánítja és abszolút szótöbbséggel jelenleg úgy határoz, hogy a közös volt gymnasiumi épületet semmi szín alatt sem egészben, sem részben át nem engedi.” — **A két egyházköztség közös gyűlésén** e határozat feolvasztatván, úgy a németajku gyülekezet képviselői, valamint annak kiváló lelkésze, nt. **Hollerung** Károly ur, hiába igyekezett a jelenlévő tót gyülekezeti tagokat határozatuk megmástitására bírni. A tót gyülekezet felügyelője, dr. **Minich** Jánoszláv ur határozottan kijelentette, hogy ő **nemzetiségi szempontból** küzd a terv kivitele ellen. — Hosszas tanakodás után, — miután még a felügyelő ur azt is kimondotta, hogy ők csak fegyveres erőnek engednek, — a németajku gyülekezet képviselői eltávoztak a gyűlésből. — Tehát az áldatlan nemzetiségi viszály, és pánszláv egyházi szakadás ily gyümölcsöket terem a nőnevelés hátrányára is.

Országgyűlés.

Nov. 23.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Hévizy S., Molnár A., Percezel B.

Kormány-részről: Bánffy br., Lukács L. **Elnök:** az ülést megnyitja. Felolvassák s hitelesítik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Olay L. a korvát képviselőkre vonatkozólag mentelmi bizottsági bejelentéshez kíván napirend előtt szólni — de mivel az még nincs bejelentve — a ház eldöntése elé terjeszti a szólásjog megadását. Azonban

Sima F. jelenti, hogy a ház nem határozatképes.

Elnök (összeolvastatja a jelenlévő tagokat) csak 86 képvis. van jelen, a ház tehát nem határozatképes. Az ülést felfüggeszti.

Szünet után:

A ház **Olay L.**-nak nem adja meg a szót.

Elnök: Következik a **temesvár-módosi** helyi érdekű vasut tárgyalása. Előadó **Bessenyei F.** A ház a javaslatot elfogadja.

A **pancsova-petrovosszellői** vasut.

A ház elfogadja.

A **szepes-feketehegy-galántai** vasut. Elfogadják.

A **nagyloznicz-tátralomniczi** vasut. A jelentést a ház tudomásul veszi.

A **csorbatői fogaskerekű helyi érdekű** gőzmozdonyu vasut. Jelentést tudomásul veszik.

Temesvári-buziási vasut. Előadó **Urányi J.** Tudomásul veszik.

Elnök: Következik a kérvények tárgyalása.

Horváth B. előadó. Gömörvármegye kérvénye az 1885. XXIII. t. c. módosítása tárgyában a föld. miniszternek kiadatik.

Zarándy és társai kérvényét visszavétetmi javasolja, mert már interpelláció tárgyát képezte.

Ugron G., Polónyi, Gajári hozzászólásuk után **elnök** kijelenti, hogy az **indoklás 195. § alá nem esik.** (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Horváth B. előadó, Vas megye kérvényét a katonai beszállásolás és előfogati díjak megtérítése iránt irattárba helyezni indítványozza.

Szederkényi N. kéri, hogy a honv. miniszternek adassék ki a kérvény **pártolólág.** (Helyeslés a szélsőbalon.)

Fejérváry honv. min. az ellen, hogy hozzáteszik az ügyet, nincs kifogása; de hagyják ki a „**pártolólág**” szót.

Horváth Gy. csatlakozik az indítványhoz, Megjegyzi, hogyha a törv. hatóság sértve van: — forduljon a bírósághoz.

Elnök: Az indítványokra felteszem a kérdést.

Elnök: Elrendeli a szavazást.

A többség **Horváth Gy.** indítványát fogadja el.

Horváth B. előadó referálja tovább.

Peck József kérvényét nyugdíjügyben, kiadták a min. elnöknek.

Abauj-torna és Györmegyek kérvényét az 1895. XI. t. c. megváltoztatása iránt pártolól a min. elnöknek.

Ottlik Gedeon kérvénye az 1895. 5698. sz. honv. seg. egyleti sérelmes határozat ellen. Kiadták a min. elnöknek.

Szent-István, Mátyás szobor, Árpád sírhelye megjelölésére vonatkozó kérvények közül a Mátyás szobrot illető kiadták a min. elnöknek; a többi irattárba tétetik.

Szünet után:

Thaly K. az iránt fejezi ki kívánatát, hogy az irattárba tétetni rendelt ügyben a vall. és közokt. miniszter hívjon össze ankétet. Elfogadja a bizotts. javaslatát.

Molnár B. előadó: a vidéki új házak adómentességére vonatkozó kérvények adassanak ki pártolól a pénzügyminiszternek. *Kapotsfy, Batthyány T. Szederkényi, Lukács* p. ü. min. hozzászólása után) e javaslat elfogadtatik.

Nov. 25.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár, Eszterházy, Illyés.

Kormány részéről: Bánffy, Lukács, Perczel, Wlassics miniszterek.

Elnök: Bemutatja Görgy Béla sárosi grófi képviselő mandátumáról lemondását.

Az új választást elrendelik.

Hegedüs Sándor előadó az *indemnity*-Münnich az *ujjone-jutalékra* vonatkozó törvényjavaslatokról jelent, s a múlt ülésben elfogadott törvényjavaslatokról szóló jelentéseket — a határozatképesség konstatáltatván — a ház tudomásul vevén, a költségvetés tárgyaltatott.

Szalay K. hosszabb beszédben érintve a kormány visszaéléseit; a horvát magyarellenes gyűlölet terjedtségét, a költségvetést nem fogadja el.

Polónyi I. Hosszu s érvekben gazdag beszéde a 67-es kiegyezés tarthatatlanságában öszpontosul s e jelentésben kulminál: „delendam esse censeo“ s ez ellen nem hozható fel az az érv mely mint alaptörvényt a „Noli me tangere“ védpajzsa alá helyezi; sem az Apponyi illúziója, hogy nincs eléggé bepróbálva, mert csak tiszta választási törvény legyen: — megmutatja a magyar közvélemény — hogy a 67-es alap eléggé ki van próbálva. A költségvetést nem fogadja el.

Lukács Gy. (holnap, holnap kiáltások dacára) elmondott beszédében, a „néppárt“, a választási lajstromok, a befolyásolt sajtó, s a mai állapotára átalakult ifjuság, pinszlávizmus tul a tengeri üzemel ellenes kifakadások után s a függetlenségnek, mint a nemzet jövője biztosítékának dicsőítésével végez. A költségvetést nem fogadja el. (A szélsőbal viharosan éljenezte.)

Jövő ülésre már csak Helley és Bartók vannak jegyezve; de hírszerint még Eötvös is beszél. Azonban már sokáig nem tart mégis a költségvetési vita.

A mai ülés 2 óra után végződött.

Táviratok.

(Az „Óráló“ eredeti távirata.)

Országgyűlés nov. 25.

Bartók L. Bánffy báró min. elnökről mondja, hogy szenvedélyes kabinetesináló; kARRIERJÉT temetesen szerezte, melyen nem volt; — eltűnő az erdélyi ref. egyh. ker. gyűlésére a temetés elől; Bánffy baklövésének minősíti Batthyány arcképének meg nem festetését; a zágrábi botrány lerántotta Horvátországról a leplet. Így menve a millenniumba — az idegek felismerik szágnyunket, gyengeségünket. Apponyi füzioja a szabadelvű párttal — lehetetlen; a nemzetiségi kérdés a 67-es alapon megoldhatlan.

Elnök váratlanul bejelenti, hogy több felszólalás nincs.

Hegedüs előadó záróbeszédjében a költ-

ségyvetés realitását bizonyítja, a szemfényvesztés vádjának alaptalanságára s Apponyi és Polónyi közjogi botlásaira rámutat.

Elnök az áttalános vitát berekeszti.

Irodalom, művészet.

Népies vallás-erkölcsi olvasmányok.

„Koszoru“ cím alatt különböző szerzőktől husz füzet népies kiadványt bocsátott közre a „Magyar Prot. Irodalmi Társaság“. A füzetek címei: Az ócska biblia, Forgács Endrétől. A gályarabok története, Marton Sándortól. A Barkóék árvája, Csengey Gusztávtól. A vízözön, Bitay Bélától. Bethlen Gábor, Vajda Ferentől. A talált gyermek, Székely Lillától. Vége jó, minden jó, S. Szabó Józseftől. Huszár Pál Thury Etelétől. Dévai Bíró Mátyás, Budai Jánostól. Testamentom, Keckeméthy Istvántól. A biblia asszony, Kalocsai Rózsától. A vadossalvi pap, Csengey Gusztávtól. Nádasdy Tamás háztája, Payr Sándortól. A vasárnap megünnepléséről, Csiky Lajostól. Két püspök anyja, Vajda Ferentől. Ilonka, Bányay Gézától. Egy öngyilkosjelölt, Székely Lillától. Livingstone Dávid, Szabó Aladártól. A csinos kiállítás, jól megválogatott s magyarosan irt népiratkák között van egy csomó érdekes elbeszélés, néhány tanulságos eletrajz, több oktató történet s egy pár korrajz, mindenik arra szánva, hogy a keresztény népet és a serdülő ifjuságot vallásos hitében erősítse s erkölcsiében nemesítse. A jóra való vállalat rendkívül olesóságánál fogva is nagyon alkalmas arra, hogy a magyar népnél minél szélesebb körben elterjedjen. Egy füzet ára 4 kr., tíz füzetnél nagyobb küldeményt portómentesen szállít az Irodalmi Társaság főbizománya. Megrendelések Hornyánszky V. könyvkereskedőhöz (Budapest, Akadémia bérháza) intézendők. A közelgő téli esteken kedves családi olvasmányokul; de karácsonyi s újévi ajándékokul is használhatók, s bármilyen nagyobb elterjedést vegyenek a prot. nép körében!

As 1848-49-iki magyar szabadságharc története című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 48-ik füzet, a melyben Graetz György a téli hadjáratot beszéli el az ő szokott élénk és megkapó modorában. A füzet képei ezek: Huszártársoly a szabadságharcból (a gr. Kreith-féle gyűjteményből). Honvéd fogoly tisztek névaláírása 1849-ből. Rohonczi Lipót, a Károlyi huszárezred ezredese. — Komáromnál 1849. július 2-án vivott esata térképe. Az aradi vesztőhely apoteozisa. Haynau és Paskievits herceg. — I. Ferenc József bevonulása Győrbe 1849. jun. 28-án. A piskii emlék, s gerendadarab az 1849-iki piskii hidból. Kiss Ernő tábornok kávésesészeje.

Potestáns pap gyakorlati szakközlöny XVI-ik évfolyam 11-ik szám megjelent. Szerkesztik és kiadják: Lágler Sándor ev. — Kálmán Dezső ref. pap Kölesd-Pólnamegye, postahely. Előfizetési ára: egész évre 8 korona félévre 4 korona; negyedévre 2 korona egyes szám 80 fillér. Tartalma: Pap Gábor halálára — vers — Sántha Károlytól; esketési stóla — értekezés — Lágler Sándortól; egyházi beszéd advent 1-ső vasárnapjára. Reichert Gyula, 2-ikra Ladányi, 3-ikra * * * 4-re Rajter János, karácsonyi egyh. beszéd Székely Géza, — Urvacsorai beszéd 1-ső advent Thébusz János, — esketési beszéd — polgárilag egybekötött házások esketésekor Lévy Lajostól. Irodalom: Kiadói értesítés — Tompa M. hátrahagyott iratairól Ferenczy B. A prot. irod. társaság okt. 15-ki üléséről. Ferenczy B. Miskolci könyvtáros leszállított áru — s most megjelent egyh. irodalmi könyvkiadványainak sorozata. Gyurácz F. püspökké választása. — Papválasztások. Halálozások. Borítékon nyomtatványok árjegyzéke, Nyom. Keckeméthy Tóth László könyvnyomdájában.

Hátralékosaink száma felülhaladja a szavat. Mindenikhez felszólító levelet küldtünk, a kitüntetett hátralékosok postafordultával szives beküldését s az előfizetés megújítását kérve, minthogy a lap körül nekünk

is sok anyagi kötelezettségünk vár teljesítésre. Azok által, kik most már ismételt sürgetésünknek nem tennének eleget, fölhatalmasva tekintjük magunkat a hátralék postai megbízás útján behajtására, melyeknek annak idején való szives kiváltását kérjük.

Ujdonságok.

Ferenc-Ferdinánd főherceg a telet Egyiptomban töltendi, hova legközelebb szigorú inkognitóban, mely a hivatalos fogadtatásokat teljesen kizárja — utazik. Tartózkodása sem lesz helyhez kötött, hanem Kairóból a Niluson tesz hosszabb utat.

Harassti Bernolák Sándor min. tanácsos, s az ezredéves kiállításon a földm. miniszterium kiállítási iroda-főnöke Mentoneban nov. 23-án meghalt. Az 1878-dik párisi kiállításon kitüntetett érdemeiért a beesületrend lovagkeresztjét kapta, s a francia akadémia tisztjévé neveztetett ki. Szakértelme a mi kiállításunkra nézve is nagyon értékes és bizalomkeltő volt, s most mindenek vége.

Meghívó. A sárospataki ev. ref. főiskola akadémiai ifjusága egyesítendő olvasóegylete és könyvtára javára 1895. évi december hó 14-én a városháza összes termeiben hangversenyyel egybekötött zártkörű táncmultságot rendez. Belépti díj: Személyjegy 1 frt. Családjegy 3 frt. Felülfizetéseket köszönettel fogad s hírlapilag nyugtáz a rendezőség. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók Trocsányi Bertalan ur könyvkereskedésében. A hangverseny műsora az estélyen fog kiosztatni. Radácsi György theol. tanár tiszteletbeli elnök. Ifj. Meeher Gyula r. b. elnök. Bíró Lajos r. b. alelnök. Harsányi István r. b. alelnök. Gönci Gábor r. b. pénztáros. Rátz Dezső r. b. ellenőr. Dudás Béla r. b. jegyző. Seres Barna r. b. háznagy s rajtok kívül még 55 tagból álló rendezőség.

Takács Zoltánt f. hó 23-án szállították Balassa-Gyarmatra saját ruhájában. Ugyanakkor szállították vissza Berecz Antalt is — Szegedre. Ezzel be van zárva a társadalmat napokig izgalomban tartott szenzációs bünper. Feltűnő azonban Takácsnak mielőtt az ítélet jogerejévé vált volna, elszállíttatása, holott az elítélteket a löportár-dűlői fogházban szokták elzárni, míg az ítélet jogerejévé válik. Visontai védő ügyvéd ezen általa tendenciózusnak tekintett eljárás ellen panaszát az igazságügyminiszterhez írásban adta be; de ellenzéki képviselő interpellációt is akar intézni a házban az igazságügyminiszterhez.

E hír közlésében az egyik budapesti lap Lipótvárba, a másik Balassa-Gyarmatra szállítja el Takács Zoltánt; hova szállították hát? mert a mi geográfiai ismeretünk szerint Lipótvár nem Balassa-Gyarmat és Balassa-Gyarmat nem Lipótvár.

A legnagyobb hajórakomány. A New-York és Liverpool közt járó és a White-Star-Line hajózási vállalat tulajdonában levő „Georgic“ gőzös a minap oly óriási hajórakományt vitt be a liverpooli kikötőbe, a melyről szárazföldi ember csak bajosan alkothat magának fogalmat. A hajó-írományok szerint a nevezett hajókolosszus a következő dolgokat szállította Angliába: 750 drb szarvasmarhát, 9000 juhot, 3000 drb marhaoldalast, 136,000 bushel búzát (72,000 mm.!) 90,000 bushel rozst, 550 bál gyapotot, 2000 zsák lisztet, 35,000 bödön beszózott húst, 300 hordó konzervet, 9000 csomag szalonát, 3500 hordó nyers gyantát, 700 hordó szőlőcukrot, 1000 edény konzerv-húst, 300 csomag szappant, 400 hordó viaszkot, 300 hordó fakéreg-kivonatot, 1000 hordó kenőesolajat, 100 tonna diófát, 3000 csomag ecetsavas meszet, 150 hordó cink-oxidot és 10,000 csomag kádárholmit. — Az is igaz, hogy ez a rakomány a legnagyobb, a mely valaha elhagyta a new-yorki kikötőt.

Szamota István — a nemzeti muzeum levéltárának segédőre, 28 éves, lengyel származásu nyelvész tudós, a m. tud. akad. nyelvész-tudományi bizottságának tagja, f. hó 21-én öngyilkos lett. Lázás munka, s családjában szenvedett nagy veszteségek okozták

kedély elborulásból származott öngyilkosságát, mely anyival inkább megható, mivel — a mi kigyógyítható volna a fiatal élet kedély — borultságát: esküvője rövid napok után történetesen. A nemzeti muzeum ormán kitűzött gyász-lobogó jelentette a szomorú véget. A törvénytörési orvostani intézet által végrehajtott szándékolt boncolás a család kérésére nem történt meg, hanem lakásáról temették el f. hó 24-én. A nemzeti muzeum tisztviselői kara külön gyászjelentést adott ki, s koszorút tett ravatalára.

Horvát-földön született főherceg is van már. Szalvator Lipót főherceg neje Blanka főhercegnő szülte **Zágrábban** a fiút.

Obszervatórium felállítását vették tervbe a szepesmegyei nagy-szalóki csucson, **Hegyközi** Kabos turkevei plébános indítványára, a kir. m. természettudományi társulat választmányi ülésén, melyre az indítványozó „A szélránya hazánkban” című munkája tiszteletdíja, 500 frttal az első ajánlatot megtette. A tájékoztató lépések már a célszerű kivitelre megtörténtek.

Akadémiai értesítő a m. tud. akad. megbízásából szerk. **Szily** Kálmán főtájtár. 71 füz. 1895. nov. Kiadja a m. tud. akadémia. Tartalom: Megnyitó beszéd a Széchenyi-ünnepen — Than K. osztályelnöktől. Széchenyi műszaki alkotásai — Liphay S. lev. tagtól. Az igazi pozitív philosophia — Brassay S. t. tagtól. Jelentés a magyarországi latinság szótáráról Bartal A. I. tagtól. P. Menyhárt Dél-Afrika-ban tett meteorológiai megfigyeléseinek eredményeiről — Fényi Gyulától. A m. kir. kegyuri jog — Fraknói Vilmostól (Könyvismertetés). Folyóiratok szemléje. A m. tud. ak. jegyzőkönyve (okt. óról). Boríték: Értesítés a m. tud. ak. könyvkiadó-vállalata 1893—95. évi ciklusáról. Fölhívás. Terjedelm: 609—673 ll. és a boríték.

As „Adeverul” oláh ujságot, melytől már egyszer megvonták a postai szállítási kedvezményt, de vissza könyörögte, — igérvén, hogy jövőre megbecsüli magát: ismét kitiltotta a belügyminiszter. E tilalomra tette magát érdemessé a „**Solidaritatea Latina**” oláh ujság is, melytől szintén megvonták a postaszállítási kedvezményt.

Tudomány.

Buddha és Krisztus.*)

Korunkat minden lázas sietsége mellett is vallásos kérdések érdeklik. A jövő vallásának a buddhizmusból merített eszméi foglalkoztatják az elméket, mely vallásnak lelkes próphétái **Schultze** és **Neumann** genialis philosophiai szószólója pedig **Schopenhauer** a népszerű pesszimista philosophus Németországban. A buddhizmusnak — úgy hirdetik e modern próphéták — van legalább is oly tiszta morálja, mint Jézus vallásának, sőt a csodás elemet mellőzve a modern fölvilágosodott ember jövő vallásának lenni van hivatva. A mi nagyot és jót a kereszténység alkotott, mindaz teljesebb és észszerűbb alakban van meg a buddhizmusban, a miért is a jövőnek nagy harcában a buddhizmus a győzelem.

Igy közelebről **Schopenhauer** reméli hogy Európa mielőbb megtisztul a zsidó mythológia vallásától s hosszas tévedések után és árán visszanyeri keleti szent vallásait. **Schultze** szerint a buddhista iratok „kijelentett istenigéje” új és fejlődésképes anyagául fog szolgálni a jövő vallása épületének, sőt — így kiált föl **Neumann** — földerült végrehalására a mi látó határunkon is a buddhista tanok világossága, mely világlik mindazoknak, a kik elbirják az igazság fényét. Ugyancsak Neu-

mann a buddhista iratokban „az emberiség legdrágább kincseit” látja, s jobb ügyhöz méltó hévvel vitatja buddhista és keresztényen tanok belső rokonságát — természetesen a kereszténység rovására.

A kérdés komolyságánál és vallásos jelentőségénél fogva megérdemli, hogy azzal behatóbban is foglalkozzunk. Keressük tehát a buddhizmus és a kereszténységnek rokon és eltérő vallásos vonásait.

Mint a keresztényen tanak, úgy a Buddha hitének is alapjainak, magva és célja a **megváltás**, s a mint Krisztus a kereszténynek üdvözítője és megváltója úgy Buddha is „üdvöt és megváltást” szerzett a maga híveinek. „Nyisátok meg füleiteket” — így kiált Buddha a szerzetesekhez, — „most megtaláltuk a megváltást a haláltól” — és tényleg a buddhista iratok bizonyossága szerint Buddha iszonyu küzdelem után le is győzte Mátát, a halál, a sötétség, a gonoszság és a pokol fejedelmét. — Nem emlékeztet-e mindez az írásnak ama didaktikájára: „Hol vagyon halál a te diadalmaid s hol vagyon koporsó a te fulánkod?” — mint Krisztus, úgy a buddhisták hite szerint Buddha is legyőzte a poklot, ördögöt és halált! A rosztól való megszabadításban áll Buddha és Krisztus evangéliuma és üdvözítése.

Már a buddhizmus keletkezése és fejlődése története, nevezetesen annak viszonya az indiai hittanokhoz s annak győzelmi tudata a keleti népek felett föltűnően hasonlít a kereszténység keletkezése és fejlődése történetéhez és tanaihoz való állásával és világot hódító diadalmenetével.

A buddhizmust Indiában a védák s a brahmanok ideje előzi meg. A merev ceremonialismus s a papi tétélekhez való merev ragaszkodásnak korszaka ez, a melyben a szigorú szabályok megtartásával teljesített áldozat a legfőbb böleség alphája és omegája. Krisztus annak a népek körében született élt és működött-mely a törvény és a ceremóniák merev szolgálatában látta a vallás életelemét s az üdv szükségképi feltételét. Amott a brahmanok, a védák ismerői s az áldozó papok, itt a papok és levítők, a pharisáusok és írástudók a nép lelkiismeretének feltétlen urai. A megváltás utáni vágyból eredt a buddhizmus s az áldozat és a ceremonialis törvényuralmát a megváltás evangéliumának „minden helyeken” való hirdetése váltja föl, a mint másrésztől Krisztussal is az evangélium hirdetése s a törvény uralmától való megváltás veszi kezdetét. Ugy a buddhizmus, mint a kereszténység tudatos ellentétben áll a multtal, s mégis konserválja, tovább fejleszti s teljességre emeli annak maradandó vallásos-erkölcsi elemeit. — Reakciója és reformációja egyaránt a buddhizmus a brahmanizmusnak s a kereszténység a zsidóságnak.

De tovább is folytathatjuk a rokon vonások föltűntetését. A brahmanizmus ép annyira szigorúan nemzeti indiai jellegű, mint a Mózesi zsidóság nemzeti zsidó jellegű. Ezzel szemben a buddhizmus a kereszténységhez hasonlóan nagy styben **missionáló világvallásnak** lép föl, — tehát internationális, kosmopolitikai, — mint a kereszténység. Mint Krisztus, úgy Buddha is küldi ki a maga tanítványait, hogy hirdessék az egész világnak s „minden népeknek” az üdvöt s a megváltást. S tényleg nagyszerűen teljesítik missziói feladatukat. A mester halála után megírják a tanítványok életét és működését, összegyűjtik annak tanait és mondásait, a következő századok nagy zsinatai, a melyek oly föltűnően hasonlítanak az őskeresztényen egyetemes zsinatokhoz, megalkotják és szentesítik a buddhizmus tanfogalmait s összeállítják a szent iratok kánonját. S a buddhista evangélium hirdetői bejárják az országokat s minden népeket s tanítják Buddha tanát, a jó törvényt, úgy, hogy ma az emberiség 31%-a vallja Buddha hitét, a mint ehhez hasonlóan az emberiség 1/3-ad része vallja magát Krisztus követőjének.

S a buddhizmus eme haladása és külső terjedése főleg **morális** téren keresendő, a hol annak a kereszténységgel való rokonsága leginkább föltűnő.

Krisztus azt mondja a hegyi beszédben mely mindenben ellentétes azzal, a mi a ré-

gieknek mondatott: „Hollottatok a mi a régieknek mondatott: szemet szemért és fogat fogért. Én pedig ezt mondom néktek, hogy a gonoszoknak ne álljatok ellene gonoszsággal, hanem a ki téged jobb felől arczul ütend, fordítsad a másik orcádat is.” S tovább: „Hallottatok, hogy megmondatott: szeressed felebarátodat és gyűlöljed ellenségedet, Én pedig ezt mondom néktek szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, a kik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, a kik titeket gyűlölnék, és imádkoztatok azokért, a kik titeket háborgatnak és kergetnek.”

(Folyt. köv.)

Politikai szemle.

Belföld.

Burián István szófiai rendkívüli követi és meghatalmazott miniszteri címmel és jelleggel felruházott diplomáciai ügyvivő és első osztályú főkonzulnak ez állásáról való visszahívását a király megengedte, s helyére br. **Call-Rosenburg** Guidó első oszt. követségi tanácsost hason cím és jelleggel kinevezte. Ha tekintjük a Bulgáriával való érintkezésünk kereskedelmi sőt politikai fontosságát és mennyiben az osztrák-magyar birodalom magyar birodalmi felét közelebről érdeklik a szófiai ügyek, mint az osztr. birod. részt: kétségen kívül itt a magyar érdekek ápolásához s a viszonyok alaposabb ismeréséhez fogva is közelebb álló tehát magyar ügyvivőt alkalmazni megfelelőbb leendett volna.

Lnkács László pénzügyminiszter a képv. ház nov. 22-iki ülésén betérjesztette az 1896. év első negyedi közterhek és fedezendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslatot indoklásával együtt. Az **indemnity** az állami költségvetésről szóló törvény életbeléptével megszűnik. Indoka természetesen abban kulminál, hogy nincs kizárva a lehetőség, hogy a költségvetési előterjesztés kellő időben törvényerőre nem emelkedik.

A **függetlenségi pártok** egyesülésére vonatkozó javaslatokat már a pártnyalatok kiküldöttei megvitatták nov. 23-án Kossuth F. lakásán, s egyértelműleg fejják előterjeszteti a két pártkörben.

A **kiegészítési kérdések** bevezető tárgyalására **Bilinszki** osztr. pénzügyi, s **Glanz** br. keresk. miniszter már dec. hóban 3 napra Budapestre jönnek; a költs. vetési vita befejezése után pedig a magyar miniszterek mehetnek Bécsbe a végleges tárgyalások megkezdésére.

Külföld.

Mihály — Erdélytörténetébe vérbetűkkel beirt amaz oláh — vajdának, kit vele szövetséges osztr. hatalom szintén oly véres emlékü tábornoka. kinek megcsinálni segítette az erdélyiek előtt szomorú emlékü „Basta-kort” — Basta öletett meg Tordán 1605-ben — **halála évfordulója** megünneplését, a „**barbar magyarok**” ellen tüntetési alkalmul használták fel az oláh diákok — Bukarestben, az ünnepelet vajda **lovasszobránál**. Hogy ne! . . . hiszen az az oláh hős, az a vadállati kegyetlenséggel dühöngött vajda veszes sikere — kinek ünnepeletése még mai nap is jellemzetes az oláh humanitás, műveltség és szabadság iránti tiszteletre nézve — volt az, amely az oláh étvágyat Erdély elnyelésére ölthatatlanul felkeltette, mely maig sem esillapodott le, mert Károly királyt ez alkalommal is csak azon vágyból s azon reményből éltették, hogy a dicső Mihály vajdát — követni fogja. E várakozásukban talán csalatkoznak.

Az **oross fekete tengeri hajórajt**, — melyet a téli évszakra 10 nap előtt szolgálaton kívül tettek, most ismét visszahelyezték a szolgálatba, s az Odesszában állomásozó csapatokat és aktív szolgálatra rendelték.

Az **oross trónörökös** már végleg elgyengült állapotban fekszik **Abasztumánban**, s az ágyat sem hagyhatja el többé. Az özvegy-nyakzárné, s a pétervári egyetem orvosi szaktekinetiepei hozzá-utattak.

*) **Schultze**: Das rollende Rad des Lebens und der feste Ruhestand, 1882; **Neumann**: Die innere Verwandtschaft buddhistischer und christlicher Lehren 1801; és **Buddhistische Anthologie** 1892. **Buddhistischer Katechismus**, 1888; **Schopenhauer**: Pavalipomena, (Werke VI. Bd.) **Seydel**: Das Evangelium von Jesu in seinen verhältnissen zur Buddhaage und Buddhalehre, 1882. Die Buddhalegende und das Leben Jesu nach den Evangelien 1884 és: **Buddha und Christus** 1884. **Schröder**: Buddhismus und Christenthum 1893. Ezenfelül v. ö. **Oldenberg**: Buddha-életrajzát és **Kovács** Ö. és **Pfleiderer** vallásbölesészeti kézikönyvének I. v. szakaszait.

Közgazdaság.

Debrecen sz. kir. város önkezelésre bérlette ki az 1896—7—8. évekre a fogyasztási és italadókat összesen 315,512 frt 36 krért, melyből egyes tételek a következők: borfogyasztás 87,712 frt 45 kr; hus: 72,880 frt 85 kr; cukor: 39,783 frt 6 kr; ser: 45,002 frt 35 kr; szesz italmérési adó: 70,127 frt 04 kr. A kezelés egészen házi, s albérlőkre nem bízható; s az első évre feltétlenül kötelező, második, harmadik felmondható. Az adatot a jól értesülő „Debreceni Ellenőr” adta, de a részletek összeadásából 315,506 frt 35 kr jön ki, tehát vagy hibás a részletezés, mely 6 frt 01 krral kevesebbet tüntet ki, vagy a főösszeg: 315,506 frt 35 kr.

Az önálló vámterület mellett történt felszólalások indokolásául ide iktatjuk a **budapesti kereskedelmi és iparkamara** titkárnak összeállításából a végeredményt: Mig Magyarország önálló vámterület mellett a kivitelben nyersterményeink, (élő állatok, állati termékek, liszt és egyéb élelmények, italok (bor, szesz stb.), cukor, petroleum és a többi) kiviteli cikkeikért még az autonóm vámtarifá egy magasabb tétellel is mindössze 59 millió forint vámot fizetne Ausztriának, — ennek ellenében vámjövendelmünk az Ausztriából behozott áruk után még a szerződéses vámtarifá legalacsonyabb tétellel is legalább 80 millió forint volna, úgy hogy csak a két állam egymásközt való forgalmában is 21 millió forint volna tiszta nyereségünk az önálló vámterület esetén.

Ehhez hozzá kell számítani még azt a vámkülönbözetet is, mely a jelenlegi külfölddel való forgalomból eredne. Ez évenként legalább is 63 millió forint, úgy, hogy az önálló vámterület esetén a tisztán vámokon 84 millió forint volna évi bevételünk, melyet most Ausztria emészt meg.

Ennek dacára Ausztria, e kielégíthetetlen Moloch Magyarországgal szemben hátrányról panaszkodik.

Budapesti terménypiac nov. 23.

Effektív árak:

Buza	6 frt 64 krtól	7 frt 20 krig.
Rozs	6 „ 30 „	6 „ 40 „
Arpa	5 „ 10 „	8 „ — „
Zab	6 „ 25 „	6 „ 65 „
Tengeri új	4 „ 10 „	4 „ 25 „
Köles	5 „ 40 „	5 „ 75 „

Kínálat, vételkedv korlátozott.

Ertéktözsde még most sem tért nyugodt folyamba.

x **Karácsonyi remények.** Alig 14 nap választ már el a magyar osztálysorsjáték nagy nyereményhúzásától, mely f. évi december 6—14 ig ejtetik meg és melyen 21.499 nyeremény kerül 4.332.000 korona összértékben kisorsolásra. Hogy ezen oly óáiási esélyekkel bíró sorsjátékon oly egyének is játszassanak, akik egy egész sorsjegyért 40 forintot áldozni nem akarnak vagy nem képesek, a magyar osztálysorsjáték sorsjegyei igen elmés módon tízedebe (a 4 frt), és huszadokba (a 2 frt vannak

beosztva. Elgondolható tehát hány emberről gondoskodik Fortuna istenasszony ezen húzásnál, a mennyiben a kisorsolásra kerülő közel 4 és fél millió részben az egész sorsjegyek tulajdonosai között, — másrészt azonban a tízed és huszad sorsjegyek birtokosai között is feloszlik, úgy hogy a több mint 100.000 szerencsés nyerő azon helyzetben lesz, hogy boldog karácsonyt ülhet és szeretetét övéi iránt gazdag ajándékokkal bizonyíthatja.

„Hazai és külföldi Bank jelzálogkölcson K.”

Budapest, Kerepesi-ut 65 II. em. 24.

40 évi 5½%, 50 évi 5% törlesztési kölcsön földbirtokokra, vidéki házakra és telekekre. Malmok és gyárak 32 évre 6% amortizáció uton 6% mellett.

Személy hitel ¼évi törlesztésre 6—7%, egész 10,900 frtig pontos lebonyolítása.

Fried Illés

Hazai és külföldi Bank jelzálog kölcsön K.

Budapest, Kerepesi-ut 65 sz.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár,

BÉCSBEN, I. KER., SINGERSTRASSE 15 SZ. ALATT „ZUM GOLDENEN REICHSAPFEL“.

Vértisztító labdacok, ezelőtt általános labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacok csodás hatásukat észszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszertől készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacok háziszertől ajánlatnak és ajánlataik minden oly bajknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek; mint epe-zavarok, májbajok, kólika, vértelulások, aranyér, bététlenség s hasonló betegségeknek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérérszegénység és az abból eredő bajknál is: így sápkórnál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségeik után egészségök vissza nyereséje folytán hozzátk intéztek, ezen helyen csakis néhányat említnék azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szíves és küldjön nekem ismét 15 tekereset az ön felülmúlhatatlan vértisztító labdacsaiból utánvétellel. Fogadja ez uton is legmélyebb köszönetemet labdacsa csodahatásáért.
Maradók teljes tisztelettel Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Harsche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur! Isten akarata volt, hogy az ön labdacsa kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megjárom: Én gyermek ágyban meghültem, olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatra méltó labdacsa engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért észszer. Nagy bizalmam van hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáláltak.
Knifcz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető öt éven át szenvedett gyomorhuruban és vízkórságban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondtam, midőn véletlenül egy dobozt kaptam az Ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.
Legfőbb tisztelettel Weinczettel Jozefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur! Alulírott ismétlen kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulasztatom legnagyobb elismerésemel kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, ahol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerinti használására Önt ezennel felhatalmazom.
Teljes tisztelettel Hahn Ignác.

T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az Ön csodálatos labdacsaiknak köszönhetem, hogy egy gyomorhajót, mely engem öt éven át gyötört megszabadultam. Ezen labdacok nálam sohasem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacok csakis a **Pserhofer J.-féle** az „arany birodalmi almához” czívezett gyógyszertárban, Bécsben, I. Singerstrasse 15. sz. a. készíttetnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag melyben 6 doboz tartalmazzatik 1 frt 5 krba kerül: bérmentellen utánvételi küldésnél 1 frt. 10 kr. egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközölhetik) bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

N.B. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánóztatnak: ennek következtében kéretik csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csakis azok tekint-

hetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névaláírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Bernhard-féle alpesifü liqueur Bernhard W. O.-tól Bregenzben, 1/2 üveg 2 frt 60 kr., 1/4 üveg 1 frt 40 kr., 1/8 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatása legjobb szer minden köszvényes és csuszó bajok, u. m.: gerincz-agybántalom, tagszagatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, főfájás, fülzsagatás stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinnin hajkenőcs, Pserhofer J.-től Évek hosszú sora óta valóban a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított szelenczevel 2 frt.

Általános tapasz, **Staudel tanártól**, Űtés és szúrás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkucak, sebes-vagy gyuladt mell vagy más ily bajknál mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fogbalzsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsöggel negyven krajczár bérmentve 65 kr.

Utifüedv, egy általánosan ismert kitűnő háziszert, hurut, rekedtség, göresős, köhögés stb. ellen, egy üvegecske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1.50.

Élet-eszencia (prágai csöppek) megromlott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszert, 1 üvegecsével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só **Burich A. W.-től**. Kitűnő háziszert a rossz emésztés minden következményei u. m.: főfájás, szédülés gyomorgöres, gyomorhív, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint.

Angol csodabalsam, egy üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva balsam, kitűnő szer golyva ellen. Egy üveg 40 kr, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Stoll-féle Kola-készítmények. Kitűnő szer az idegek érősi tésére gyomorhajok esetén s a végbél megbetegedésénél. 1 liter Kola Elixir, vagy bor 3 frt, — 1/2 liter 1 frt 60 kr., — 1/4 liter 85 kr. Császár — Kola — Elixir palackokban 5 frt 50 kr. — 3 frt, — 1 frt 60 kr.

Mia-Poko, kitűnő szer egyoldalú fejfájás, fogfájás, rheuma stb. ellen. Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdetett összes bel-és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerelhetők. — Postán megrendelések a leggyorsabban eszközöltenek, ha a pénzösszeg előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek. Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerész urnál Király utca 12 sz.